

GERİATRİ VE
GERONTOLOJİ

05-06 HAZİRAN 2023

I. ULUSLARARASI

GERİATRİ VE GERONTOLOJİ BULUŞMALARİ SEMPOZYUMU

Afet Gerontolojisi:
Afetlerde Geriatristlerin ve
Gerontologların İş Birliği

SONUÇ RAPORU

ISBN: 978-605-69778-3-1

9 786056 977831

AKADEMİK
GERİATRİ
DERNEĞİ

I. Uluslararası Geriatri ve Gerontoloji Buluşmaları Sempozyumu
Afet Gerontolojisi: Afetlerde Geriatristlerin ve Gerontologların İş Birliği
05-06 Haziran 2023

SONUÇ RAPORU

Derleyenler

Prof. Dr. İsmail Tufan

Prof. Dr. Teslime Atlı

Doç. Dr. Serdar Deniz

Uzm. Dr. Orhan Koç

Dr. Öğr. Üyesi Neşe Karakaş

Dr. Aslı Gözde Akış

Öğr. Gör. Fatma Banu Demirdaş

Öğr. Gör. Barkın Dere

Şule Sidrenur Öztürk

Görsel Tasarım

Hüseyin Durman

Eylül 2023

Düzenleyenler

Malatya Turgut Özal Üniversitesi
UNESCO Türkiye Milli Komisyonu
Akdeniz Üniversitesi
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Akademik Geriatri Derneği
Sağlık ve Sosyal Hizmetler Derneği Federasyonu

Sempozyum Tarihi ve Yeri

5-6 Haziran 2023
Zoom çevrim içi toplantı platformu

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Sempozyum Başkanı

Prof. Dr. Recep Bentli (Malatya Turgut Özal Üniversitesi Rektörü)

Sempozyum Yürütücüleri

Doç. Dr. Serdar Deniz
Dr. Öğr. Üyesi Neşe Karakaş

Sekreterya

Dr. Aslı Gözde Akış
Öğr. Gör. Barkın Dere
Öğr. Gör. Banu Demirdaş
Uzm. Hemşire Işıl Kaleli
Şule Sidrenur Öztürk
Selenay Yakıcı

Katılımcılar

(Soyadlarına göre alfabetik olarak sıralanmıştır.)

Dr. Öğr. Üyesi Taner Akarsu	Öğr. Gör. Şeyda Erçel
Dr. Öğr. Üyesi Şengül Akdeniz	Prof. Dr. Deniz Suna Erdinçler
Işık Akman	Uzm. Dr. Fatma Erol
Bedriye Altun	Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Gökçe
Sosyal Çalışmacı Gazal Aydoğdu	Halk Sağlığı Uzmanı Rumeysa Ayşe Güden
Afet Yönetimi Uzmanı Gülseren Aydoğmuş	Öğr. Gör. Faruk Yaşar Gürdal
Fatma Ayıldız	Dr. Öğr. Üyesi Gonca İnanç
Dr. Öğr. Üyesi Melis Bağkur	Uzm. Hemşire Işıl Kaleli
Doç. Dr. Cafer Balcı	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Kaplan
Ekonomist Stephan von Bandemer	Prof. Dr. Sibel Asi Karakaş
Öğr. Gör. Aliye Beyza Bayyar	Prof. Dr. Hafız Khan
Doç. Dr. Arda Borlu	Doç. Dr. Aslı Kılavuz
Prof. Dr. Özlem Çakır	Uzm. Hemşire Gamze Gülsüm Kılıçlı
Doç. Dr. Güzin Çakmak	Doç. Dr. Fatma Özge Kayhan Koçak
Mesut Çelik	Dr. Öğr. Üyesi Dilek Doruk Kondakcı
Rukiye Çınar	Öğr. Gör. Özge Kutlu
Doç. Dr. Aslı Tufan Çinçin	Doç. Dr. Tuğba Menekli
Prof. Dr. Serap Daşbaş	Deprem Uzmanı Yoshinori Moriwaki
Öğr. Gör. Fatma Banu Demirdaş	Uzm. Dr. Janpeter Nickel
İlknur Deniz	Prof. Dr. Adile Öniz
Öğr. Gör. Barkın Dere	Prof. Dr. Murat Özgören
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Efe	Arş. Gör. Özlem Özgür

Arş. Gör. Deniz Pamuk

Uzm. Dr. Ezgi Pınar

Dr. Öğr. Üyesi Hatice Polat

Doç. Dr. Sumru Savaş

Uzm. Dr. Songül Secer

Öğr. Gör. Aydın Sever

Fazilet Sütü

Bülent Sütü

Dr. Öğr. Üyesi Sevinç Sütü

Gerontolog Semen Gökçe Tan

Uzm. Biyolog Saadet Tiryaki

Öğr. Gör. Furkan Ulusal

Dr. Öğr. Üyesi Funda Datlı Yakaryılmaz

Dr. Öğr. Üyesi Tuba Yerlikaya

Gerontolog İbrahim Oğuzhan Yılmaz

İçindekiler

Sempozyuma Genel Bakış	1
Açılış Konuşmaları.....	2
Giriş.....	7
Geriatri ve Gerontoloji İşbirliğinin Önemine İlişkin Beş Argüman.....	9
Kamu Hastanelerinde Geriatri- Gerontolog İş birliği.....	11
Afetin Yaşlı Birey Üzerine Etkisi Bağlamında Afet Öncesi ve Sonrasına Yönelik Öneriler ...	13

Sempozyuma Genel Bakış

Malatya Turgut Özal Üniversitesi tarafından ilk defa 5-6 Haziran 2023 tarihleri arasında çevrimiçi olarak, UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, Akdeniz Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Akademik Geriatri Derneği, Sağlık ve Sosyal Hizmetler Derneği Federasyonu destekleriyle düzenlenen I. Uluslararası Geriatri ve Gerontoloji Buluşmaları Sempozyumu'nun alt başlığı 'Afet Gerontolojisi: Afetlerde Geriatristlerin ve Gerontologların İş Birliği' olarak belirlenmiştir. Sempozyum 5 Haziran 2023 tarihinde 09:00-18:40, 6 Haziran 2023 tarihinde 10:00-19:00 saatleri arasında gerçekleşmiştir. 2 gün süren sempozyumun ilk gününde 6 oturumda 22 konuşmacı sunumuyla yer alırken, ikinci gününde 6 oturumda 18 konuşmacı sunum gerçekleştirmiştir. Sunumlar konularının benzerliğine göre oturumlara ayrılmış olup, oturum temaları şu şekilde belirlenmiştir:

- Yaşlı Bireylere Yönelik Sağlık Hizmetleri ve Afet Durumlarında Yaklaşımlar
 - Afet Durumlarında Yaşlı Bireylere Yönelik Hizmetler
 - Sağlık Yaklaşımları, Tedavi ve Uygulamalar
 - Afet Durumlarında Geriatrik Sendromlar
 - Afetlerde Geriatrist-Gerontolog İş Birliği
 - Yaşayanlar ve Hissedenler –
- 60+ Tazelenme Üniversitesi Öğrencileri
 - Yenilikçi Müdahaleler ve Sosyal Hizmet Yaklaşımı
 - Afetlerde Fiziksel ve Psikolojik İyi Oluş
 - Salgın Hastalık, Afet ve Yaşlılar
 - Afet Sonuçları ve Müdahaleler
 - Yaşlı Bireylerin Afet Deneyimleri
 - Afetlerde Destekleyici Uygulamalar

Açılış Konuşmaları

Sempozyumun açılışında konuşan Malatya Turgut Özal Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Recep Bentli, Geriatri alanındaki sağlık hizmetlerinin son yıllarda hızlı bir şekilde artmaya başladığını ve yaşlıların ihtiyaçlarının daha iyi karşılanması için birçok çalışma yürütüldüğünü belirtti. Ancak bu çalışmaların daha etkili hale gelmesi için gerontologlar ve geriatrisler arasındaki iş birliğinin önem arz ettiğini de ifade eden Bentli, “Biz de Malatya Turgut Özal Üniversitesi olarak bu iş birliğini arttırmak için Türkiye’de ilk kez gerontologlar ve geriatrisler büyük buluşmasını gerçekleştirecek olmanın mutluluğunu yaşıyoruz.” dedi.

I. Uluslararası Geriatri ve Gerontoloji Buluşmaları Sempozyumu’nu başta UNESCO Türkiye Milli Komisyonu ve Akdeniz Üniversitesi olmak üzere birçok kurumun desteğini alarak gerçekleştirmeye çalıştıklarını ifade eden Bentli, şunları söyledi:

“28 Mart 2023 tarihinde ilk defa gerontologların da kamu hastanelerinde istihdamı gerçekleşmeye başlamıştır ve bu gelişme gerontologlar ve geriatrislerin iş birliği açısından son derece önemlidir. Yaşlıların geriatrik ve gerontolojik hizmetlere daha iyi erişim sağlamalarına çok büyük katkılar sunacak çalışmalar yürütülmektedir. Ancak bu çalışmaların daha etkili hâle gelmesi için gerontologlar ve geriatrisler sağlık, psikolojik ve sosyal ihtiyaçların karşılanması için sağlık hizmetleri, yaşlı bakımı, beslenme, egzersiz ve yaşlıların hakları başta olmak üzere birçok alanda iş birliği yapabilirler. Yaşlıların sağlıklarının, yaşam kalitelerinin ve sosyal hayata katılımlarının artırılmasıyla ilgili geniş çaplı araştırmalar yapmak da biz üniversitelerin asli görevlerindedir. Düzenlemiş olduğumuz bu sempozyumda farklı alanlarda çalışan araştırmacılar, yaşlıların sağlık, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının daha iyi karşılanması için neler yapabileceklerini tartışacaklardır. Bununla beraber afet gerontolojisi konusunda fikir alışverişinde bulunarak, yaşlıların afet durumunda nasıl korunabileceği ve ihtiyaçlarının nasıl karşılanabileceği konusunda bir yol haritası hazırlayacaklardır. Ayrıca sempozyum programımızın zengin bilimsel içeriğini, üniversitemizin ve Akdeniz Üniversitesinin Tazelenme öğrencilerinin de katıldığı oturum daha da zenginleştirecektir”

UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yönetim Kurulu Üyesi ve Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sayın Akif Kireçci ise yıllardan beri yaşlılık üzerine UNESCO nezdinde birçok çalışmalar yürüttüklerini söyledi. Sempozyumun düzenlenmesinde birçok paydaşın olmasını çok önemsediklerini de belirten Kireçci, “Çünkü bu konu Türkiye’de çok bilinen bir konu değil. Yurt dışında da çok bilindiğini düşünmüyorum. Çünkü Türkiye’imiz dünyada en hızlı yaşlanan ikinci ülke. Zannederim Güney Kore’den sonra Türkler en hızlı yaşlanan toplum olarak tarihe geçmiş durumdadır. Bunun da bize getirdiği birçok problem ve meydan okuma var. Yani sosyal olarak politik olarak ekonomik olarak psikolojik ve psikiyatrik olarak birçok konuda buna hazırlıklı olmamız gerekirken bu şuurla bu toplantıların yapılması bizi çok mutlu ediyor ve gerekli olduğunu düşünüyoruz” ifadelerine yer verdi.

Türkiye’nin çok genç bir toplum olarak bilinmesine rağmen en hızlı yaşlanan toplum olmasının Avrupa ve UNESCO katılımcısını şaşırttığını belirten Kireçci, “Ben bu sempozyumun Türkiye ve dünyadaki geriatri ve gerontoloji ve afet alanında çalışan politikacıları, akademisyenleri ve alanının uzmanlarını bir araya getirmesinden duyduğum mutluluğu da ifade etmek isterim. Buradaki fikir alışverişleri, akademik değişimler, eminim birçok alanda bize daha sonra politika yapımı anlamında da ışık tutacak” dedi.

Sempozyumun gerçekleştirilmesine destek veren Akademik Geriatri Derneği Yönetim Kurulu Üyesi ve İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Deniz Suna Erdinçler’de sempozyuma ve katılımcılara desteklerinden ötürü teşekkür ederek başladığı konuşmasında istatistikî bilgilere yer vererek ve nüfus yapısındaki değişimlere dikkat çekerek şunları ifade etti:

“Türkiye’deki demografi nasıl? Geriatristler ne yapar bunlarla ilgili? Tüm dünyada yaşlı nüfusun sayısı ve oranı gittikçe artmaktadır. Bir toplumda yaşlı nüfusunun yüzde 7’den yüzde 10’a çıkması bu toplumun genç toplumdaki yaşlı topluma dönüştüğünü ifade eder. Gelişmiş toplumlarda bu demografik dönüşüm 10, 75, 120 yıl gibi bir süre içinde gerçekleşir. Bugünün gelişmekte olan ülkelerinde bu dönüşümün 20, 40 yıl gibi daha kısa sürede meydana geleceği tahmin ediliyor. Bu durumda toplumların yaşlanma gerçeğine ve getirdikleri sorunlara daha

kısa zamanda uyum sağlamaları gerekir. Nüfus yapısındaki hızlı değişim, sağlık sorunları dışında sosyoekonomik ve kültürel birçok zorlukları da beraberinde getirecektir. Türkiye’de 65 yaş üstü nüfus oranı 1960 yılı sayımlarında %3,5’iken 1990 yılında %4,3, 2000 yılında %5,7, 2022 yılında %9,9’dur. Yani bu projeksiyonlar gösteriyor ki Türkiye aslında en hızlı yaşlanan ülkelerden biri. Türkiye’de hızla yaşlanma, beklenenden de daha hızlı yaşanmaktadır.”

‘Afet Gerontolojisi: Afetlerde Geriatristlerin ve Gerontologların İş Birliği’ alt başlığı ile düzenlenen sempozyuma ev sahipliği yapan Malatya Turgut Özal Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Alaadin Polat ise yaşlılığın toplumun önemli bir gerçeği olduğunu belirterek, “Bu nedenle geriatri ve gerontoloji çalışmaları yaşlanma sürecini anlamak, yaşlıların sağlık ve refahını korumak için büyük bir öneme sahiptir. Bu sempozyumda akademik dünyanın ve ülkemizin önde gelen uzmanları, araştırmacılar, sağlık profesyonelleri ve paydaşlar bir araya gelerek yaşlılıkla ilgili konuları ele alacak, son bilgileri paylaşacak ve geleceğe yönelik stratejileri tartışacaklardır. Amacımız yaşlanma sürecini en iyi şekilde anlamak ve yaşlı bireylerin yaşam kalitesini arttırmak için gerekli bilgi ve deneyimleri bir araya getirmektir. Geriatri ve gerontoloji, yaşlılıkla ilgili çok çeşitli konular içeren, çok disiplinli bir alandır. Sağlık hizmetlerinden sosyal hizmetlere, psikolojiden fizyoterapiye kadar birçok alanda çalışmalar yapılmaktadır. Bu sempozyumda bu alanlarda yapılan son araştırmalar, klinik deneyimler ve yenilikçi yaklaşımlar hakkında bilgi alacak, trendleri öğrenecek ve bu alanda gerçekleşen gelişmeleri yakından takip edeceğiz. Yaşlılık dönemi bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal ihtiyaçlarının karmaşık bir kombinasyonunu içermektedir. Bu nedenle geriatri ve gerontoloji çalışmaları bireysel düzeydeki yaşlıların ihtiyaçlarını karşılamak için sağlık sistemlerinde ve toplumda gelişmelerin olmasını sağlamaktadır. Bu sempozyumda yaşlı bireylere daha iyi bir yaşam sunmak için nasıl birlikte çalışacağımıza odaklanacağız.” ifadelerini kullandı.

Programda konuşan İnönü Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Kızılay’da Malatya Turgut Özal Üniversitesi’nin bu sempozyumda afet dönemlerini de eklemeyerek gerontoloji ve geriatriyi ele aldığını belirterek, “Ülkemizde konuya çok geç başlanıldı. Bu konunun ülkemizdeki sahibi, beyni ve öncüsü İsmail Tufan hocamız. Kendisi gerontolojiyi ülkemize getiren, anlatan, bizlerin dikkatini çeken kişidir. Şimdiye kadar ülkemizde 10 kalkınma

planında bu konu hiç gündemde yer almadı. 11. Kalkınma Planı'nda ilk kez yaşlılık konusu ülkemizde kalkınma planına, devletimizin programına dahil oldu. Önce sanıyorum ki 12. Kalkınma Planı'nda bu konuda çok etraflıca, ülkemizin Türkiye'nin yüzyılı vizyonunda bu konu da önemli stratejik plan çerçevesinde geniş anlamda yer alacaktır" şeklinde konuştu.

Sempozyuma destek veren Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dernekleri Federasyonu Yönetim Kurulu Başkanı Uzm. Dr. Orhan Koç'ta konuşmasında Türkiye'de özellikle gerontolojik ve geriatrik yaklaşım açısından afetlerde ve diğer sosyal hadiselerde çok önemli noktalara geldiklerini söyledi. Türkiye'nin hızla yaşlanan ülkelerden birisi olduğunu ifade eden Koç, 10 milyona yakın yaşlı olmasına rağmen sadece binde üçünün kurumsal bakımda olduğunu sözlerine ekledi.

Sağlık Bakanlığı Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü Doç. Dr. Eray Çınar'da 1999 depreminden sonra toplumsal farkındalığın artmasıyla beraber durumsal farkındalığın da arttığını ifade etti. Sağlık Bakanlığı olarak Türkiye'de afetlere müdahale çerçevesinde yapmış oldukları bütün afet planlarında yaşlı, engelli ve kronik rahatsızlığı olanları ayrı tuttıklarını belirten Çınar, Sağlık Bakanlığı olarak köy, mahalle ve ev taramalarıyla, yerinde ziyaretlerle açıkta kalan kimse bırakmamaya gayret ettiklerini söyledi.

Malatya Büyükşehir Belediye Başkanı Selahattin Gürkan'da "Geriatri ve gerontoloji olarak konu bizim dışımızda gibi gözükse bile bizzat belediyelerin içerisinde olan bir konu. Önce insanı ele almamız lazım. İnsan biyolojik, sosyal, kültürel bir varlıktır. Biyolojik özellikleri gerontoloji ve geriatriğin bilimleriyle çözebilirsiniz, ama sosyal boyutuna hitap edecek kültürel boyutuna hitap edecek genel bir mentalite içerisinde bütüncül yaklaşmamız lazım. Tabii ki biyolojik yaklaşımlarla ilgili bu bilimsel doğrudur. Ama sosyal ve kültürel yaklaşımlarla da eğer toplumu sağlıklı oluşturmak istiyorsak, yaşlılarımızın sağlıklı bir yaşlılık hayatını idame ettirmesini istiyorsak bunlara dikkat etmemiz gerekir diye düşünüyorum" dedi.

Malatya Valisi Hulusi Şahin ise konuşmasında sempozyumun özel bir alt başlığının Afet Gerontolojisi olduğunu belirterek, "Biz malum 6 Şubat merkezli depremlerin odağında yer

alan bir iliz. Dolayısıyla bu sempozyumun burada olmasının çok isabetli bir karar olduğunu düşünüyorum. Özellikle de tecrübeler hazır taze iken buradan çok önemli sonuçlar çıkacaktır diye düşünüyorum. Çünkü depremin ilk anından itibaren bizler şunu gördük ki kırılma gruplar gerçekten o kaotik ortamda en fazla etkilenen gruplar ve bunlarla ilgili hazırlıklı olma noktasında da eksiklerimiz olduğunu gördük” ifadelerine yer verdi.

Afet dönemindeki yaşlıların psikolojik durumlarının yanı sıra fizyolojik olarak zor günler yaşadığını belirten Şahin, “Onların ihtiyaçlarını görme anlamında da o dönemler sıkıntılı oluyor. İşte çadırda kalması açısından problem oluyor. Konteynerlerin benzeri hizmetlerin yaşlılarımıza yönelik olarak hazırlanması lazım” dedi.

Malatya Valisi Hulusi Şahin, sempozyumun gerçekleştirilmesine vesile olan Malatya Turgut Özal Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Recep Bentli’ye, sempozyuma destek veren, geriatri ve gerontoloji hususunda büyük emekleri, katkıları olan kişi ve kuruluşlara teşekkür ederek, sempozyumun hayırlara vesile olmasını diledi.

Giriş

Küresel olarak, yaşlı nüfusun oranı hızla artmakta ve toplumumuzun demografik yapısı hızla değişmektedir. Yaşlı nüfusun artması, yaşlılıkla ilgili sorunların ve ihtiyaçların daha fazla dikkate alınmasını gerektirmektedir. Yaşlı insanların, yaşamlarını sağlıklı ve kaliteli bir şekilde sürdürebilmeleri için gereken destek ve hizmetlerin sağlanmasını hedefleyen geriatri ve gerontoloji alanlarının önemi bu noktada açıkça görünmektedir.

Gerontoloji, yaşlanma sürecini fiziksel, sosyal, psikolojik ve ekonomik boyutları başta olmak üzere çok boyutlu inceleyen bir alandır. Geriatri ise yaşlıların sağlık sorunlarıyla ilgilenen tıbbi bir uzmanlık alanıdır. İki çalışma alanı arasındaki iş birliği, yaşlı insanların ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verilebilmesi için hayati bir öneme sahiptir. Bu nedenle; öncelikle yaşlı bireyler için her iki alanın tek başına önemi ve ardından ortak çalışmanın önemine ilişkin bazı argümanların sunulması konuya açıklık getirilmesi için yardımcı olacaktır:

Küresel olarak, insanlar giderek daha uzun yaşamakta ve yaşlı nüfusun oranı hızla artmaktadır. Ayrıca yaşlılıkla birlikte; kronik hastalıklar, kognitif bozukluklar, hareket kısıtlamaları ve yaşa bağlı bağımsızlık kaybının da yer aldığı bir dizi sağlık sorunu ortaya çıkmaktadır. Böylelikle, yaşa bağlı sağlık sorunlarıyla mücadelenin ve yaşlılara özelleştirilmiş tedavi planlarının önemi de giderek artmaktadır. Geriatri, buna yönelik olarak yaşlı bireylere daha iyi sağlık sonuçları ve yaşam kalitesi sağlamak için uygun bakım ve destek sunmayı hedeflemektedir.

Yaşlıların sağlık ihtiyaçları gençlere kıyasla farklılık gösterir. Fiziksel, psikolojik ve sosyal gereksinimleri karşılamak için yaşa özgü bir bakım yaklaşımı gereklidir. Geriatri, yaşlılara özgü bakım konusunda uzmandır ve yaşlı bireylerin tüm ihtiyaçlarını karşılamayı hedeflemektedir.

Yaşlı insanlar genellikle birden fazla ilaç kullanır. Farklı sağlık sorunlarının tedavisine yönelik reçetelenen ilaçlar, yan etkiler ve ilaç etkileşimleri açısından risk taşırlar. Geriatriistler, buna

yönelik polifarmasi yönetiminde uzmanlaşmışlardır. İlaçlar arasındaki uyumu izler, dozları ayarlar ve potansiyel yan etkileri en aza indirmeye çalışır. Geriatri, yaşlıların ilaçlarını doğru şekilde almasını ve olumsuz etkileşimlerden kaçınmasını sağlamayı hedeflemektedir.

Geriatri sadece hastalıkların tedavisi ile ilgilenmez, aynı zamanda yaşlanma sürecini optimize etmeye yönelik stratejiler geliştirir. Sağlıklı yaşlanmayı teşvik ederek yaşlıların fonksiyonel bağımsızlıklarını ve yaşam kalitelerini korumalarını sağlar.

Geriatri, yaşlıların fiziksel aktivite, beslenme, zihinsel egzersiz ve sosyal etkileşim gibi faktörlere odaklanarak yaşlanma sürecini en iyi şekilde yönetmeye çalışır. Bu, yaşlılara daha uzun, sağlıklı ve aktif bir yaşam sağlamayı amaçlar.

Gerontoloji ise bir taraftan yaşlanma sürecini bilimsel olarak araştırırken, diğer taraftan yaşlanmanın fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal boyutlarını anlamak için çeşitli disiplinlerin bilgilerini birleştirir.

Gerontoloji, yaşlanmanın karmaşıklığını anlamak, yaşlılara daha iyi hizmetler sunmak ve yaşlılıkla ilişkili sorunlara yönelik çözümler geliştirmek için diğer disiplinlerle birlikte ortak çalışmalar yürütür.

Yaşlı insanların, yaşa bağlı ortaya çıkan biyolojik değişimler nedeniyle kronik hastalıklara, neoplazmalara ve diğer sağlık sorunlarına eğilimi yüksektir. Gerontoloji, yaşlılara özgü sağlık ihtiyaçlarının tespit edilmesi, planlanması, etkili ve uygun hizmet sunumu ve hizmet değerlendirilmesinde önemli bir rol oynar.

Gerontoloji uygulama alanlarında da aktif katılım gösterir. Sağlık Bakanlığının almış olduğu “gerontologların kamu hastanelerinde istihdamı” kararı ile artık sadece gerontologlar için değil, aynı zamanda geriatrişler için de yeni bir dönem başlamıştır. Onların iş birliğinden yaşlılar, tıp, gerontoloji ve toplum fayda sağlayacaktır.

Geriatric ve Gerontoloji İşbirliğinin Öneme İlişkin Beş Argüman

İlk olarak, gerontoloji ve geriatricinin birlikte çalışması, yaşlanmanın farklı açılardan ele alınacağı kapsamlı yaşlanma araştırmalarının önünü açacaktır. Gerontologlar, öncelikle yaşlanmanın fiziksel, sosyal, psikolojik ve ekonomik boyutlarını inceleyerek yaşlı insanların yaşam deneyimlerini anlamamıza yardımcı olurken, geriatrici uzmanları, yaşlıların tıbbi ihtiyaçlarına odaklanarak sağlık sorunlarına çözüm üretirler. Böylece, yaşlanma sürecinin daha iyi anlaşılması ve yaşlılara daha iyi hizmet sunumu sağlanacaktır.

İkinci olarak, gerontologlar ve geriatrici uzmanları birlikte çalışarak yaşlıların çok yönlü değerlendirmesini yapabilirler. Gerontologlar, yaşlıların yaşam kalitesi, psikososyal durumu, yaşam amacı ve anlamı gibi konulara odaklanırken, geriatrici uzmanları da yaşlıların tıbbi değerlendirmesini yaparlar. Bu iş birliği sayesinde, yaşlı insanları tüm boyutları ile ele alacak daha kapsamlı bir değerlendirme yapılması ve elde edilen bilgiler ışığında yaşlıların ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verilmesi sağlanacaktır.

Üçüncü olarak, gerontoloji ve geriatrici alanlarının iş birliği bütüncül sağlık planlamasının geliştirilmesine yardımcı olur. Gerontologlar, yaşlıların toplumda yaşlanmalarını destekleyen politikalar ve programlar üzerinde çalışırken geriatricistler yaşlıların sağlık hizmetlerine erişimini ve kalitesini iyileştirmeye yönelik çalışmaları yaparlar. Bu ortak çalışma, yaşlıların sağlık ihtiyaçlarının daha iyi karşılanmasını ve sağlık sistemlerinin yaşlılara uygun hale getirilmesini sağlayacaktır. Ayrıca, yaşlıların sağlık hizmetlerine erişiminin önündeki engel ve eksikliklerin belirlenmesi ile yaşlılara yönelik sağlık politikalarının geliştirilmesine katkı sunulacaktır.

Dördüncü olarak, gerontoloji ve geriatrici alanlarının iş birliği, yaşlılara yönelik eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerini geliştirebilir. Gerontologlar, yaşlı insanları yaşlanma süreci, sağlıklı yaşlanma stratejileri ve yaşlılıkla ilgili diğer konularda bilgilendirirken, geriatrici uzmanları, yaşlılara yönelik tıbbi tedavi ve sağlık bakımı hakkında bilgilendirme yaparlar. Yaşlı insanların sağlık konularında bilinçli kararlar almaları için gerekli eğitim ve bilgi

sunumunun gerçekleştirilmesi ile kendi sağlıklarını yönetmelerine ve daha aktif bir şekilde yaşamalarına destek olunacaktır.

Son olarak, bu iş birliği, yaşlı insanların topluma daha fazla katılımlarını teşvik ederek ve yaşlılık deneyimlerini daha olumlu hale getirerek yaşam kalitesini yukseltebilir. Bu sũreçte gerontologlar; yaşlı insanların yaşam deneyimleri ve değerlerinin toplum tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlayarak toplumun yaşlılıkla ilgili olumsuz algılarının azaltılmasına katkı sunar. Geriatri uzmanları ise yaşlıların sağlık sorunlarına odaklanır ve onların sağlıklarının iyileştirilmesine katkı sağlar. Geriatri ve gerontologların buna yœnelik iş birliği sonucu yaşlı insanların, sosyal katılım ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesine katkı sunulacaktır.

Unutulmamalıdır ki; bugũn geœ olanlar yarın yaşlanacak olanlardır ve yaşlılık herkesin ortak kaderidir. Bu nedenle hepimizin yaşlanma sũrecine odaklanarak, yaşlıların haklarına ve ihtiyaçlarına saygı gœsteren bir toplum oluşturma sorumluluğu bulunmaktadır. Gerontoloji ve geriatri alanlarının iş birliği, yaşlıların yaşam kalitesini artırmak, sağlık hizmetlerini iyileştirmek ve yaşlılık sũrecini daha iyi anlamak iœin bũyœk bir œneme sahiptir. Bu alanlarda çalışan uzmanlar, yaşlı insanların ihtiyaçlarına odaklanarak toplumda daha sağlıklı ve yaşlanmaya hazır bir ortam oluşturacaklardır.

Kamu Hastanelerinde Geriatrist- Gerontolog İş birliği

Gerontologların kamu hastanelerinde istihdam edilmesi, gerontologlar ve geriatri uzmanları arasında iş birliği imkanlarını artırmakta ve yaşlılara yönelik bütüncül sağlık planlamasının geliştirilmesi için fırsat sunmaktadır. Bu bütüncül yaklaşım, artık hastanelerde “gerontoloji üniteleri” kapsamında pratik bir boyut kazanmıştır.

Yaşlıların yaşam deneyimlerini anlamaya odaklanan Gerontologlar, kamu hastanelerinde çalıştıklarında, yaşlıların sağlık hizmetlerine erişimiyle ilgili sosyal ve psikolojik faktörlerigöz önünde bulundurabilirler. Bu sayede, yaşlıların sağlık hizmetlerine ulaşma süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları belirleyebilir ve bu zorlukların üstesinden gelmek için çözüm üretebilirler. Böylece yaşlıların sağlık hizmetlerine erişimlerindeki engeller azaltılabilecek ve yaşlı odaklı sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine katkı sunulabilecektir.

Kamu hastanelerinde gerontologların istihdam edilmesi, sağlık hizmetlerinin koordinasyonunu ve entegrasyonunu artırır. Gerontologlar ve geriatri uzmanları diğer disiplinlerle birlikte multidisipliner bir ekip olarak, yaşlılara bütüncül bir yaklaşım sunulmasını sağlar. Bu kapsamda; Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık tesislerinde, 80 yaş üzeri bireylere hizmet vermek üzere kurulan “Sağlıklı Yaş Alma Merkezleri” ekip üyeleri arasında gerontologların da dahil edilmesi oldukça önemli ve gereklidir. Böylece, yaşlı bireyler sağlık hizmetlerine tek bir merkezden erişebilecek vemitidisipliner bir yaklaşımla;bütüncül, etkili ve verimli bir hizmet almaları sağlanabilecektir.

Gerontologların kamu hastanelerinde istihdam edilmesi,yaşlanma alanında araştırma ve eğitim fırsatlarını artırır. Geriatrist ve gerontologlar birlikte; yaşlanma süreci ve yaşlı sağlığı konularında araştırmalar yaparak, elde ettikleri bulguları uygulamaya aktararak ve gerontoloji eğitimi alan genç sağlık çalışanlarının yetiştirilmesine destek olarak gelecekteki sağlık hizmetlerinin kalitesi ve etkinliğinin yükseltilmesine katkı sağlayabileceklerdir.

Son olarak, Gerontoloji ve geriatri alanlarının kamu hastanelerindeki iş birliği, yaşlılara yönelik kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlar. Geriatri uzmanları, sağlık hizmetlerinin doğru bir şekilde kullanılmasını sağlarken gerontologlarda, yaşlıların ihtiyaçlarına yönelik kaynakların planlanması ve dağıtımını konusunda katkı sağlarlar. Böylece, yaşlı insanlara yönelik kaynakların adaletli ve etkili bir şekilde kullanılması sağlanabilecektir

Afetin Yaşlı Birey Üzerine Etkisi Bağlamında Afet Öncesi ve Sonrasına Yönelik Öneriler

Sempozyumda yer alan tam metin bildirimlerden derlenen öneriler aşağıdaki gibidir:

- Yaşlı bireylerin, genellikle artan fiziksel sağlık sorunları, kronik hastalıklar ve sınırlı mobiliteye bağlı olarak afet durumunda acil tıbbi yardıma erişimleri zorlaşabilir ve sağlık durumları daha da kötüleşebilir. Bu nedenle afet sırasında ve sonrasında yaşlı bireylerin özelliklerinin ve ihtiyaçlarının dikkate alınacağı acil destek sistemlerinin kurulmasına yönelik önceden planlanma yapılmalıdır.
- Afete yönelik; yaşlı bireyler, aileleri, kurumlarda yaşayan sakinler ve bakım verenler için önceden acil durum planlaması yapılmalı, yaşlı bireyin aile üyeleri, komşuları ve arkadaşlarından oluşan destek ağları kurulmalıdır.
- Afet sonrası dönemde, kırılğan gruplar arasında yer alan 65 yaş üstü bireyleri hassas bir grup olması nedeniyle tek başına bırakmamalı, aile üyeleri veya bakım verenleri ile bir araya getirerek birlikte barınmalarına yönelik koşullar sağlanmalıdır.
- Afet sırası ve afet sonrası yaşlı bireylerde hastalanma ve yaralanma oranı artmaktadır. Yaşlı bireylere müdahalede; kaynak/ekipman yetersizliği, personel yetersizliği veyoğunluk önemli sorunlardır. Ayrıca fiziksel ve bilişsel sorunları olan yaşlı bireylerin tıbbi bakım, ilaçlara erişim ve günlük yaşam aktivitelerinin gerçekleştirilmesinde uzman ekibe ihtiyaç vardır. Bu duruma yönelik afet öncesi; yeterli uzman personel, ekipman ve alt yapı planlaması yapılmalı, gerekli yönetmelikler hazırlanmalıdır.
- Her evde afet durumunda gerekli olabilecek genel acil durum çantası hazırlanmalıdır. Acil durum çantası hazırlanırken yaşlı bireyler dikkate alınmalı, acil durum çantası içerisindeki malzemeler, kullanım amaçları ve nasıl kullanılacağı anlatılmalıdır.
-Acil durum çantasında en az üç günlük gıda, su, sürekli kullandığı ilaçlar, ilk yardım seti, fener, battaniye, düdük, radyo ve pil bulunmalıdır. Ayrıca, yaşlı bireylerin kimlik bilgileri, aile bilgileri, iletişim numaraları ve tıbbi kayıtların olduğu bir dosya eklenmelidir.
-İşitme cihazı ve pilleri, tekerlekli sandalye pil ve aküleri, oksijen ve gözlük gibi ihtiyaçlar için yedekler bulundurulmalı ve afet durumunda nereden temin edileceği önceden belirlenmelidir.

- Afet esnası ve sonrasında yaşlı bireyler kendi evlerinden ayrılmak zorunda kalabilirler. Bu durum; yaşlıların güven duygularını olumsuz etkileyebilir, sosyal izolasyonunu artırabilir ve destek sistemlerinden yoksun bırakabilir. Bu nedenle, afet öncesi ve sonrası yaşlı bireylerin sosyal ağlarının güçlendirilmesi ve toplum destek ağlarının aktif bir şekilde çalışması sağlanmalıdır.
- Yaşlı bireyler, teknolojiye erişimde veya iletişimde zorluk yaşayabilirler. Afetlerde, iletişim kanallarının yaşlı bireylerin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi, güncel bilgilere erişimlerinin sağlanması ve erişilebilirliğin artırılması önemlidir.
- Afetlerde yaşlı bireyler, kayıplarla başa çıkma, travma sonrası stres bozukluğu ve yas gibi duygusal zorluklarla karşılaşabilir. Bu durumlar özellikle kırılgan grupta yer alan yaşlıları duygusal ve psikolojik yönden olumsuz etkiler. Ruhsal ve duygusal sağlığın korunması için afet sonrası yaşlı bireylere psikososyal destek, danışmanlık hizmetleri ve yas destek hizmetleri sunulmalıdır.
- Afet yönetiminin tüm aşamalarında interdisipliner bir uzman ekip aracılığıyla, afetin yaşlı bireyler üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması ve iyileştirilmesine yönelik ihtiyaçlar belirlenmeli, planlanmalar yapılmalı ve buna ışık tutacak araştırmaların gerçekleştirilmesi gereklidir. Ayrıca finansal ve sosyal destek stratejileri geliştirilmeli, projeler oluşturulmalı, ardından kalite kontrol çalışmaları ile denetlenmelidir.
- Afetlerde risk azaltma hazırlık planları yapılırken, ulusal-bölgesel sivil korunma operasyonlarına ve yardım çalışmalarına yaşlı bireyler de dahil edilmelidir. Böylece afet sürecinde; yaşlı bireylerin ihtiyaç ve haklarının gözetilmesine katkı sunulabilir ve pozitif ayrımcılıkla yaklaşılması gerektiği konusunda farkındalık yaratılabilir.
- Afet sonrası dönemde yaşlı bireylerin sağlık kuruluşuna erişimi sağlanmalı, sağlık kontrolünden geçirilmeli ve ilaç tedavileri düzenlenmelidir. Aşılamanın acil durum müdahalesine entegrasyonu sağlanmalı, risk altındaki nüfusa uygun aşı planlaması yapılarak uygulanmalıdır.
- Afet durumlarında yaşlıların fiziksel aktiviteyi ihmal etmemesi için uzman ekiplerce cesaretlendirilmesi gerekmektedir. Zorlu koşullarda açık ve tehlikeden uzak alanlarda büyük kas gruplarının dahil edildiği egzersizlere ağırlık verilmelidir. Kardiyopulmoner açıdan gerilemenin olmaması için aerobik egzersizlere, postüral problemlerin ilerlememesi için germe ve kuvvetlendirme egzersizlerine birlikte yer verilmelidir.

